

Sygn. akt III PK 122/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko K. Spółce Akcyjnej w K.
o przywrócenie do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18 listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 22 lutego 2019 r., sygn. akt IV Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 22 lutego 2019 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 20 listopada 2018 r. w ten sposób, że przywrócił powoda M. K. do pracy u strony pozwanej „K.” Spółki Akcyjnej w K. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy.

Od powyższego wyroku pozwana wywiodła skargę kasacyjną. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła: I. naruszenie prawa materialnego, tj. przepisów art. 52 § 1 pkt 1 k.p. w związku z art. 100 § 2 pkt 4 i pkt 6 k.p. oraz w związku z art. 11¹ k.p., art. 23 k.c., art. 24 k.c. i art. 300 k.p., przez ich błędną wykładnię i

niewłaściwe zastosowanie, polegające na: 1) niezastosowaniu w świetle ustaleń faktycznych stanowiących podstawę orzeczenia Sądu drugiej instancji przepisów art. 23 i art. 24 k.c. w związku z art. 300 k.p. i przyjęcie, że powód nie dopuścił się naruszenia godności innych współpracowników, tj. E. S. oraz pozujących hutników, 2) naruszeniu art. 100 § 2 pkt 4 k.p., przez jego błędną wykładnię w związku z art. 11¹ k.p., przez jego niezastosowanie i przyjęcie w świetle ustaleń faktycznych stanowiących podstawę orzeczenia Sądu drugiej instancji, że nie doszło do naruszenia przez powoda pracowniczego obowiązku dbania o dobro zakładu pracy, 3) naruszeniu art. 100 § 2 pkt 6 k.p. oraz art. 52 § 1 pkt 1 k.p., przez ich błędną wykładnię i przyjęcie w świetle ustaleń faktycznych stanowiących podstawę orzeczenia Sądu drugiej instancji, że wprowadzie powód dopuścił się naruszenia obowiązku przestrzegania w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego, lecz jego zachowania, niezgodnego z tymi zasadami, nie można kwalifikować jako ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych, uzasadniającego rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia, motywów zmiany oceny tych dowodów i dokonania na ich podstawie nowych ustaleń faktycznych, a w konsekwencji wszystkich powyższych naruszeń - błędnym przyjęciu w świetle ustaleń faktycznych stanowiących podstawę orzeczenia Sądu drugiej instancji, że nie zostały spełnione przesłanki zastosowania art. 52 § 1 pkt 1 k.p., w postaci ciężkiego naruszenia przez powoda podstawowych obowiązków pracowniczych, a ponadto, że powodowi nie można przypisać winy, oraz II. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 382 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na: 1) w zakresie dotyczącym art. 382 k.p.c. - dokonaniu przez Sąd drugiej instancji odmiennej oceny dowodów, bez ponowienia i uzupełnienia postępowania dowodowego, przy jednoczesnym braku ponownego i dokładnego rozważenia dowodów zebranych w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, braku wskazania, dlaczego ich ocena przyjęta wcześniej przez Sąd pierwszej instancji była błędna, 2) w zakresie dotyczącym art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. - sporządzeniu przez Sąd drugiej instancji uzasadnienia wyroku przy niezachowaniu jego wymogów wynikających z tych przepisów, przez niejasne i niespójne ustalenie stanu faktycznego, całkowicie uniemożliwiające dokonanie

oceny toku wyводу Sądu drugiej instancji, który doprowadził do wydania wyroku oraz uniemożliwiający jego kontrolę kasacyjną.

Z powołaniem się na powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji i orzeczenie co do istoty sprawy, przez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz skarżącego zwrotu kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że w zakresie dotyczącym zarzutów naruszenia prawa materialnego w sprawie występują istotne zagadnienia prawne oraz potrzeba wykładni przepisu art. 52 § 1 pkt 1 k.p., wiążące się z potrzebą przesądzenia: 1) czy naruszenie przez pracownika dóbr osobistych innego pracownika, zatrudnionego w tym samym zakładzie pracy, a więc w relacjach horyzontalnych, może w konkretnych okolicznościach faktycznych uzasadniać rozwiązanie ze sprawcą tego naruszenia umowy o pracę z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych z winy pracownika (art. 52 § 1 pkt 1 k.p.), a w razie wskazania przez pracodawcę (w oświadczeniu w przedmiocie rozwiązania umowy o pracę), wśród przyczyn uzasadniających rozwiązanie umowy o pracę z pracownikiem na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p., naruszenia dobra osobistego innego pracownika, sąd rozpoznający sprawę z powództwa tego pracownika o przywrócenie do pracy powinien przy ustalaniu prawdziwości takiej przyczyny zastosować na podstawie art. 300 k.p. przepisy art. 23 i 24 k.c., dotyczące dóbr osobistych prawa powszechnego oraz wypracowane w orzecznictwie i w doktrynie na podstawie tych przepisów kryteria oceny naruszenia dóbr osobistych, zwłaszcza zaś koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego, zakładającą między innymi odpowiedzialność bez względu na winę sprawcy naruszenia; 2) czy naruszenie przez pracownika dobra osobistego innego pracownika, zatrudnionego w tym samym zakładzie pracy, a więc w relacjach horyzontalnych, godzi w pracowniczy obowiązek dbałości o dobro zakładu pracy (art. 100 § 2 pkt 4 k.p.) i tym samym z tego powodu może stanowić uzasadniony powód rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę z powodu ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych z winy pracownika (art. 52 § 1 pkt 1 k.p.), jeśli

uwzględnić, że na podstawie art. 11¹ k.p. zasada poszanowania godności i innych dóbr osobistych pracownika jest jedną z podstawowych zasad prawa pracy, a w zakładzie pracy powinny panować takie warunki, w których dobra osobiste pracowników nie będą naruszane, w tym przez innych pracowników; 3) czy w razie ciężkiego naruszenia przez pracownika jego podstawowych obowiązków pracowniczych nieodzowną przesłanką przypisania winy pracownikowi jest jego wiedza, (świadomość) naruszenia obowiązku pracowniczego o podstawowym charakterze, jeśli obowiązek ten wynika wprost z przepisów Kodeksu pracy, a więc ze źródła prawa powszechnie obowiązującego, a nie z wewnętrznych aktów pracodawcy i polega na dbaniu o dobro zakładu pracy i przestrzeganiu w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego (art. 100 § 2 pkt 4 i pkt 6 k.p. Natomiast w zakresie dotyczącym zarzutów naruszenia przepisów postępowania, zdaniem skarżącej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona powodowa wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania lub o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia

sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony między innymi w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów prawa. Nie można jednak uznać, że skarżący zdołał wykazać istnienie tych przesłanek.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju prawa i jurysprudencji i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Realizacja wskazanej wyżej przesłanki nie polega jedynie na sformułowaniu problemu prawnego bazującego na przepisach wskazanych w podstawie skargi kasacyjnej. Konieczne jest przedstawienie odpowiedniego wyводу jurydycznego, wykazującego nie tylko zasadność preferowanego przez skarżącego sposobu rozstrzygnięcia zagadnienia, ale także wadliwość rozwiązania postawionego problemu przez Sąd drugiej instancji przy wykorzystaniu zapatrywań prawnych wyrażonych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, opartych na poczynionych w sprawie jednoznacznych i stabilnych ustaleniach faktycznych wiążących Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki przyjęty jest przy przedstawieniu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia prawnego uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej

powinno nastąpić przez wskazanie konkretnych przepisów prawa, których ono dotyczy i przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158 oraz z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Istotne jest przy tym, aby problem prawny, ujęty w skardze kasacyjnej, dotyczył kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy. Nie może być bowiem dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243; z dnia 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 nr 9, poz. 228).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to jest istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365 i z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej,

skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

Wymagań tych nie spełniają, przedstawione przez stronę skarżącą we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, pytania dotyczące w istocie zwykłej wykładni art. 52 k.p. Sformułowane pytania nie stanowią zagadnień prawnych ani nie uzasadniają potrzeby wykładni przepisów w podanym wyżej znaczeniu. Nie nawiązują bowiem w sposób generalny i abstrakcyjny do treści powołanego przepisu i nie wyjaśniają, w czym tkwi problem w dekodowaniu zawartej w tym przepisie normy prawnej, ani do jakich rozbieżnych konkluzji prowadzi próba jego interpretacji. Odpowiedź na przedstawione przez stronę skarżącą pytania sprowadza się w istocie do zwykłej wykładni przepisu art. 52 k.p. i jego zastosowania w ustalonym w sprawie stanie faktycznym sprawy.

Warto przypomnieć, że w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy, na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, uznał, iż zachowanie powoda polegające na niegrzecznym indagowaniu E. S. , stanowiło naruszenie przezeń obowiązku przestrzegania w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego, jednakże takiego zachowania, niezgodnego z tymi zasadami, nie można kwalifikować jako ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, uzasadniającego rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia. W ocenie Sądu Okręgowego, w zebranych materiale nie ma dowodu wykazującego, że powód wdając się w utarczkę słowną z E. S. , miał świadomość naruszenia obowiązku pracowniczego o podstawowym charakterze oraz negatywnych skutków swojego zachowania dla pracodawcy. Wyklucza to możliwość przypisania mu winy umyślnej w opisanym nagannym zachowaniu, będącej konieczną przesłanką zastosowania art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Nie można również przyjąć, że zachowanie powoda stanowiło tak istotnego zagrożenie dla interesów pracodawcy, by uzasadniał zastosowaną przez spółkę sankcję w postaci dyscyplinarnego zwolnienia z pracy.(k. 5-6 uzasadnienia). Wszystkie elementy konstrukcyjne ciężkiego naruszenia podstawowego obowiązku pracowniczego w rozumieniu art. 52 § 1 pkt 1 k.p. były zatem przedmiotem analizy Sądu drugiej instancji, a konstruowane przez skarżącego przesłanki przedsądu

sprowadzają się w istocie do polemiki z poczynionymi przez ten Sąd ustaleniami faktycznymi i dokonaną do nich subsumcją prawa materialnego.

Powołanie się natomiast we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), wymaga od skarżącego zawarcia w uzasadnieniu wniosku wywodu prawnego wskazującego, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawienia argumentów na poparcie tego twierdzenia. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi w niniejszej sprawie do rozpoznania nie zawiera zaś żadnych argumentów na poparcie twierdzenia o jej oczywistej zasadności, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje zatem skarżącego do przedstawienia wywodu prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Nie spełniają tego wymagania stwierdzenia, że „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w zakresie dotyczącym zarzutów naruszenia przepisów postępowania”. W uzasadnieniu skarżąca powołuje się zaś na zarzuty naruszenia przepisów wskazane w podstawach skargi kasacyjnej. Z tak skonstruowanej przesłanki przedsądu nie wynika nawet, jakie przepisy prawa miałyby naruszyć Sąd Okręgowy i to w kwalifikowany sposób. Argumentów za istnieniem tej przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, to jest w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Tymczasem podstawy skargi kasacyjnej nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym.

Wypada dodać, że zarzuty naruszenia przepisów postępowania mogą być podstawą skargi kasacyjnej jedynie wówczas, gdy uchybienie przepisom postępowania mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania (art. 398³ § 2

k.p.c.). Wynika stąd konieczność odpowiedniego zredagowania każdego z zarzutów naruszenia przepisów postępowania, przez wskazanie, jaki wpływ na sposób rozstrzygnięcia sprawy miały sugerowane przez skarżącego uchybienia procesowe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2014 r., IV CSK 679/13, LEX nr 1511203).

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie spełnia tego wymogu. Skarżąca w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę dowodów. W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy opierając się na zebranym w sprawie materiale dowodowym dokonał jego swobodnej oceny, wskazując z jakich powodów uznał zarzuty apelacji za uzasadnione i uzasadnił, dlaczego w ustalonym stanie faktycznym dokonał jego odmiennej ich oceny (uzasadnienie s. 4-6). Dokonana ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia przepisów (wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez skarżącą w tym zakresie argumenty stanowią zatem polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

Skarżąca nie zdołała wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania wniesionej przez nią skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz art. 108 § 1 i art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności opłat za czynności adwokackie (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1800) orzeczono jak w sentencji.